

1. uzdevums (6 punkti).

Atrodi norādītajam laika periodam atbilstošu vēstures notikumu vai procesu un ieraksti tabulā pareizās atbildes burtu! (Uzmanību! Viena izvēle ir lieka.)

Laika periods	Burts	Vēstures notikums/process
1 4. gs. 30. gadi p. m. ē. – 1. gs. 30. gadi p. m. ē.		A „aukstais karš”
2 11.–13. gs.		B hellēnisms
3 16.–17. gs.		C Padomju Savienības pastāvēšana
4 1789.–1794. g.		D reformācija un ticības kari Eiropā
5 1922.–1991. g.		E krusta kari
6 1987.–1991. g.		F Franču revolūcija
		G komunistisko režīmu sabrukums Austrumeiropā

2. uzdevums (5 punkti).

Atrodi, kura Eiropas/pasaules vēstures notikuma ietekmē norisinājās dotie notikumi Latvijā! Ieraksti tabulā pareizās atbildes burtu! (Uzmanību! Viens Eiropas/pasaules vēstures notikums ir lieks.)

Latvija	Burts	Eiropa/pasaule
1 tirdzniecības uzplaukums Livonijā		A krusta kari
2 vācbaltiešu repatriācija		B komunistiskā režīma sabrukums Austrumeiropā
3 svētbilžu grautiņi Rīgā		C Hanzas savienības darbība
4 pirmā „Ābece” latviešu valodā		D reformācija
5 cilvēktiesību aizstāvju grupas „Helsinki 86” izveidošanās		E apgaismības laikmets
		F Otrais pasaules karš

3. uzdevums (5 punkti).

Atrodi katram Latvijas vēstures notikumam atbilstošas sekas un ieraksti tabulā pareizās atbildes burtu! (Uzmanību! Vienas sekas ir liekas.)

Vēstures notikums	Burts	Sekas
1 Zobenbrāļu ordeņa izveidošana (1202)		A Latvijas Republikas uzņemšana Tautu Savienībā
2 Altmarkas pamiers (1629)		B lasītpratēju skaita palielināšanās Vidzemē
3 brāļu draudžu darbība		C muižu redukcija Vidzemē
4 Latvijas Republikas starptautiskā atzīšana		D Latvijas valstiskās neatkarības atjaunošana
5 barikāžu laiks Rīgā		E Vidzemes guberņas izveide
		F latgaļu zemju pakļaušana krusta karu laikā

4. uzdevums (10 punkti).**Atrodi katram raksturojumam atbilstošo! Izvēlies pareizās atbildes burtu un apvelc to!**

1. Daudzdievība, ticība vairākiem dieviem.

A monoteisms**B** politeisms**C** deisms**D** ateisms

2. Viena amata meistarų apvienība.

A cunftē**B** rāte**C** manufaktūra**D** landtāgs

3. Politiskais režīms, kurā tiek īstenota pilnīga kontrole visās valsts jomās.

A liberālisms**B** totalitārisms**C** demokrātija**D** oligarhija

4. Lielvalstu politika, kas orientēta uz jaunu teritoriju iegūšanu.

A integrācija**B** globalizācija**C** nacionālisms**D** imperiālisms

5. Notikums, kura rezultātā Francijā tika gāzta absolūtā monarhija, radikāli ierobežotas Romas Katoļu baznīcas tiesības un nodibināta republika.

A lielā tautu staigāšana**B** reformācija**C** Franču revolūcija**D** 1905. gada revolūcija

6. 19. gadsimtā šī skola bija galvenais augstākās izglītības centrs Baltijā.

A Tērbatas Universitāte**B** Aleksandra ģimnāzija**C** *Academia Petrina***D** Latvijas Universitāte

7. Viens no latviešu nacionālās kustības vadītājiem, saukts arī par latviešu jūrniecības tēvu, jo nenogurstoši aicināja pievērsties jūrniecībai. Ar viņa līdzdalību dibināta Ainažu jūrskola.

A Krišjānis Barons**B** Atis Kronvalds**C** Krišjānis Valdemārs**D** Andrejs Pumpurs

8. Pirmā vēlēta pārstāvniecības iestāde Latvijas Republikā.

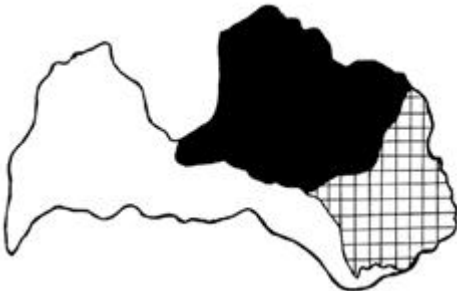
A Saeima**B** Augstākā Padome**C** Satversmes Sapulce**D** Ministru kabinets

9. Neatkarības kara laikā Igaunijā izveidota militārā vienība, kuru komandēja Jorģis Zemitāns.

A Ziemeļlatvijas brigāde**B** Rietumkrievijas brīvprātīgo armija**C** Dzelzs divīzija**D** Latviešu leģions

10. Antihitleriskās koalīcijas valstu vadītāju tikšanās, kurā viens no jautājumiem bija Vācijas nākotne pēc Otrā pasaules kara.

A Vīnes kongress**B** Parīzes miera konference**C** Krimas (Jaltas) konference**D** Māstrihtas līguma noslēgšana

5. uzdevums (11 punkti).**Aplūko attēlus un atbildi uz jautājumiem! Izvēlies pareizās atbildes burtu un apvelc to!**

1. Kuras valsts sastāvā atradās visa Latvijas teritorija?

- A Zviedrijas
- B Vācijas
- C Krievijas
- D Polijas

2. Kāds bija Latvijas teritoriālais dalījums šajā laikā?

- A Kurzemes hercogiste, Vidzemes guberņa, Poļu Vidzeme
- B Pārdaugavas hercogiste, Kurzemes un Zemgales hercogiste, Piltenes apgabals
- C Kurzemes guberņa, Vidzemes guberņas daļa, Vitebskas guberņas daļa
- D Kurzemes bīskapija, Pārdaugavas hercogiste, Zemgales hercogiste

3. Kurā vēstures periodā pastāvēja šāds teritoriālais dalījums?

- A 1795.–1918. g.
- B 1201.–1561. g.
- C 1561.–1629. g.
- D 1629.–1721. g.

4. Kurš vēstures periods attēlots kartoshēmā?

- A absolūtisma laikmets
- B 20. gs. starpkaru periods
- C „aukstā kara” periods
- D mūsdienas

5. Kāda notikuma rezultātā izveidojās šāda politiskā karte?

- A Parīzes miera konference
- B Vīnes kongress
- C Jaltas, Potsdamas konferences
- D Romas līgums

6. Kurām valstīm šajā periodā bija atņemta suverenitāte?

- A Latvijai, Lietuvai
- B Somijai, Igaunijai
- C Polijai, Vācijai
- D Rumānijai, Bulgārijai

7. Kurās valstīs tika īstenota sovetizācijas politika?

- A Austrijā, Čehoslovākijā
- B Zviedrijā, Dānijā
- C Bulgārijā, Polijā
- D Itālijā, Francijā

Atzīmē pareizās atbildes atbilžu lapā!

**EKSĀMENS LATVIJAS UN PASAULES
VĒSTURĒ
12. KLASEI
2022
SKOLĒNA DARBA LAPA
2. daļa**

KODS

												V	E	S
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	----------	----------	----------

Rūpīgi iepazīsties ar uzdevumiem skolēna darba lapā un informācijas avotiem tekstu lapā. Ja nepieciešams, veic atzīmes tekstu lapā. Atbildes raksti atbilžu lapā.

1. uzdevums. Analizē avotu A un izpildi prasīto! (7 punkti)

1.1. Uzraksti vēsturisku notikumu, kura iznākums bija Versaļas līgums! (1 punkts)

1.2. Uzraksti teritorijas, kuras Vācija zaudēja Versaļas līguma rezultātā! (2 punkti)

1.3. Uzraksti vēl divas jomas, kurās Vācija tika ierobežota! (2 punkti)

1.4. Izmantojot zināšanas, uzraksti divus iemeslus, kāpēc Vācijai pēc Pirmā pasaules kara bija militāri ierobežojumi! (2 punkti)

2. uzdevums. Analizē avotus A, B, C un izpildi prasīto! (7 punkti)

2.1. Uzraksti ekonomisku procesu, par kuru liecina avota B informācija! Paskaidro, kā to secināji! (2 punkti)

2.2. Izmantojot avota A informāciju, izskaidro avota B parādītā procesa cēloņus un sekas! (2 punkti)

2.3. Izmantojot avota A un B informāciju, skaidro, kāpēc nacionālsociālistiskās partijas programmā (avots C) bija šādas prasības! (3 punkti)

3. uzdevums. Analizē avotu D, E un izpildi prasīto! (8 punkti)

3.1. Izpēti avota D informāciju! Secini, kādas ideoloģijas pārstāvēja Vācijas Reichstāgā ievēlētie deputāti! (3 punkti)

3.2. Izskaidro, kā avotā D sniegto informāciju iespējams izmantot, lai pierādītu, ka Vācijā 1933. gadā tika likvidēta demokrātija! (1 punkts)

3.3. Atrodi un uzraksti četrus faktus, kas Vācijas 1933.–1935. gada likumos (avots E) liecina par totalitāras varas veidošanos! (4 punkti)

4. uzdevums. Analizē avotus F, G un I, izpildi prasīto! (7 punkti)

4.1. Uzraksti četrus masu ietekmēšanas veidus, ko izmantoja nacisti un Ādolfs Hitlers, lai pakļautu savai varai vācu sabiedrību! (4 punkti)

4.2. Izmantojot savas vēstures zināšanas, izskaidro, kā tu saproti avota G autores pēdējo teikumu! Ar kura avota palīdzību vari apstiprināt autores izteikumu? (3 punkti)

5. uzdevums. Analizē avotu H un izpildi prasīto! (8 punkti)

5.1. Uzraksti, par ko vēlējās brīdināt attēla autors! Kurus simbolus un ar kādu nozīmi viņš tam izmantojis? (4 punkti)

5.2. Kas, tavuprāt, varēja notikt ar attēla autoru pēc 1933. gada? Izmantojot informācijas avotus un savas zināšanas par vēstures cēloņsakarībām, uzraksti vairākas vēsturiskajam kontekstam atbilstošas versijas! Paskaidro tās! (4 punkti)

6. uzdevums. Katru apgalvojumu pamato ar diviem pierādījumiem, izmanto avotus un savas zināšanas! (4 punkti)

Apgalvojums. Nacisti izmantoja savā labā vācu sabiedrībā valdošo noskaņojumu.

Apgalvojums. Totalitārs režīms nepiedāvā indivīdam izvēles iespējas.

7. uzdevums. Apskatī attēlus I un J! Izmantojot informācijas avotus un savas zināšanas, pamato saistību starp attēlos redzamo! Pamatojumam izmanto vismaz trīs vēstures faktus.

(4 punkti)

8. uzdevums. Viena no mūsdienu sabiedrības vērtībām ir demokrātija. Mēs esam tie, kas veido sabiedrību, un katram jāpieņem atbildīgi lēmumi un jāizdara izvēles dažādās situācijās.

Izvērtējot 20. gs. 20.–30. gadu Vācijas vēstures notikumus, uzraksti, kādas mācības būtu jāņem vērā mūsdienu demokrātiskā sabiedrībā dzīvojošam cilvēkam! Pamato savu viedokli! (4 punkti)

Rūpīgi iepazīsties ar uzdevumiem darba lapā, informācijas avotiem tekstu lapā un atbildes ieraksti atbilžu lapā konkrētai atbildei paredzētajā vietā.

Avots A

Versaļas līguma atsevišķi punkti, 1919. gads

- [..]
42. Vācijai aizliegts uzturēt vai celt nocietinājumus kā Reinas kreisajā, tā arī Reinas labajā krastā [..].
51. Teritorijas, kuras tika atdotas Vācijai [..] 1871. gadā, tiek atgrieztas Francijas suverenitātē.
87. Vācija atzīst [..] pilnīgu Polijas neatkarību un atsakās Polijas labā no jebkurām tiesībām [..] uz teritoriju, kuru ierobežo Baltijas jūra un Vācijas austrumu robeža [..].
102. Galvenās sabiedrotās lielvalstis apņemas izveidot no Dancigas (Gdaņskas) pilsētas un teritorijas ap to brīvpilsētu. Tā atradīsies Tautu Savienības aizsardzībā.
160. [..] Vācijas armijas sastāvā nedrīkst būt vairāk kā septiņas kājnieku un trīs kavalērijas divīzijas. Vācijas karaspēka skaitliskais sastāvs nedrīkst pārsniegt 100 000 cilvēku.
173. Visa veida vispārējā karaklausība Vācijā tiks atcelta.
181. [..] vācu karaflotes spēki nedrīkst pārsniegt 6 [..] fregates, 6 vieglos kreiserus, 12 mīnu kuģus, [..] tajā nedrīkst ietilpt nekādas zemūdenes.
231. [..] Vācija atzīst, ka Vācija un tās sabiedrotie ir atbildīgi par visiem zaudējumiem, kādus sabiedrotās (Antantes) un asociētās valdības [..] un iedzīvotāji cietuši kara rezultātā, kuru tām uzspieda Vācijas un tās sabiedroto uzbrukums.
236. Vācijas valdība atzīst, ka tās ekonomiskie resursi tiks tieši izmantoti reparāciju (zaudējumu atlīdzināšanas) maksājumiem [..].

Avots B

Cenas Vācijā 1914.–1923. gadā

Viena rudzu maizes klaipa cenas Vācijā (1 Vācijas marka = 100 feniņi)

1913. g. – 26 feniņi	1923. g.
1914 .g. – 32 feniņi	janvāris – 250 markas
1918. g. – 53 feniņi	februāris – 389 markas
1919. g. – 80 feniņi	maijs – 482 markas
1920. g. – 2 markas, 37 feniņi	jūnijs – 1 428 markas
1921. g. – 3 markas, 90 feniņi	jūlijs – 3 464 markas
1922. g. – 163 markas	augusts – 69 000 markas
	septembris – 1 512 000 markas
	oktobris – 1 743 000 000 markas
	decembris – 399 000 000 000 markas vai 3 olas

Avots C

No Nacionālsociālistiskās vācu strādnieku partijas (nacistu) programmas, 20. gadsimta 20. gadi

Pieprasām visu vāciešu apvienošanu Lielvācijas sastāvā, pamatojoties uz visu tautu pašnoteikšanās tiesībām.

Pieprasām vācu tautai tādas pašas tiesības kā citām tautām un Versaļas līguma anulēšanu.

Mēs pieprasām, lai valsts rūpētos par savu pilsoņu labklājību un darbu.

Pieprasām nacionalizēt uzņēmumus.

Pieprasām nežēlīgi sodīt personas, kuru darbība kaitē sabiedrības interesēm [..] viņām jāpiespiež nāvessods neatkarīgi no viņu rases vai izcelsmes.

Pieprasām izveidot stipru centrālo varu.

Avots D**Vācijas Reichstāga (parlamenta) vēlēšanu rezultāti 1932. gada novembrī, 1933. gada martā un novembrī**

Partija	1932. g. novembris	1933. g. marts	1933. g. novembris
Nacionālsociālistiskā Vācu Strādnieku partija (nacisti)	33,9 %	43,91 %	92,11 %
Sociāldemokrātu partija	20,43 %	18,25 %	aizliegta
Vācijas Komunistiskā partija	16,86 %	12,32 %	aizliegta
Katoliskā Centra partija	11,93 %	11,25 %	aizliegta
Vācijas Nacionālā tautas partija	8,34 %	1,10 %	aizliegta
...	aizliegtas

Avots E**Fragmenti no likumiem un nacistu partijas lēmumiem****1933. gadā**

1. Vācijā darbojas tikai viena, Nacionālsociālistiskā vācu strādnieku partija.
2. Ja kāds sāks kādas darbības, kas vērstas uz kādas politiskās partijas organizatorisko struktūru uzturēšanu vai jaunas politiskās partijas veidošanu, viņš tiek sodīts [...] ar labošanas nometni līdz 3 gadiem vai cietumsodu no 6 mēnešiem līdz 3 gadiem. [...]

Pēc uzvaras nacionālsociālistiskajā revolūcijā (1933. gada novembra vēlēšanās) Nacionālsociālistiskā vācu strādnieku partija ir Vācijas valstiskuma idejas iemiesojums un ir nesaraucami saistīta ar valsti.

1934. gadā

Nacionālsociālistiskās vācu strādnieku partijas biedri un SA trieciennieku vienību locekļi ir vācu nacionālsociālistiskās valsts vadošais un virzošais spēks, viņiem tiek uzlikti īpaši pienākumi attiecībā pret fireru, tautu un valsti.

Impērijas prezidenta amats tiek apvienots ar kanclera amatu. Sakarā ar to impērijas prezidenta pilnvaras pāriet firera un kanclera Ādolfa Hitlera rokās.

1935. gadā

Saprotot, ka vācu asiņu tīrība ir mūsu nācijas turpmākās izdzīvošanas pamats, mēs nolemjam, ka [...] ebreji nevar būt Vācijas pavalstnieki. Viņiem liegta politiskā un publiskā darbība.

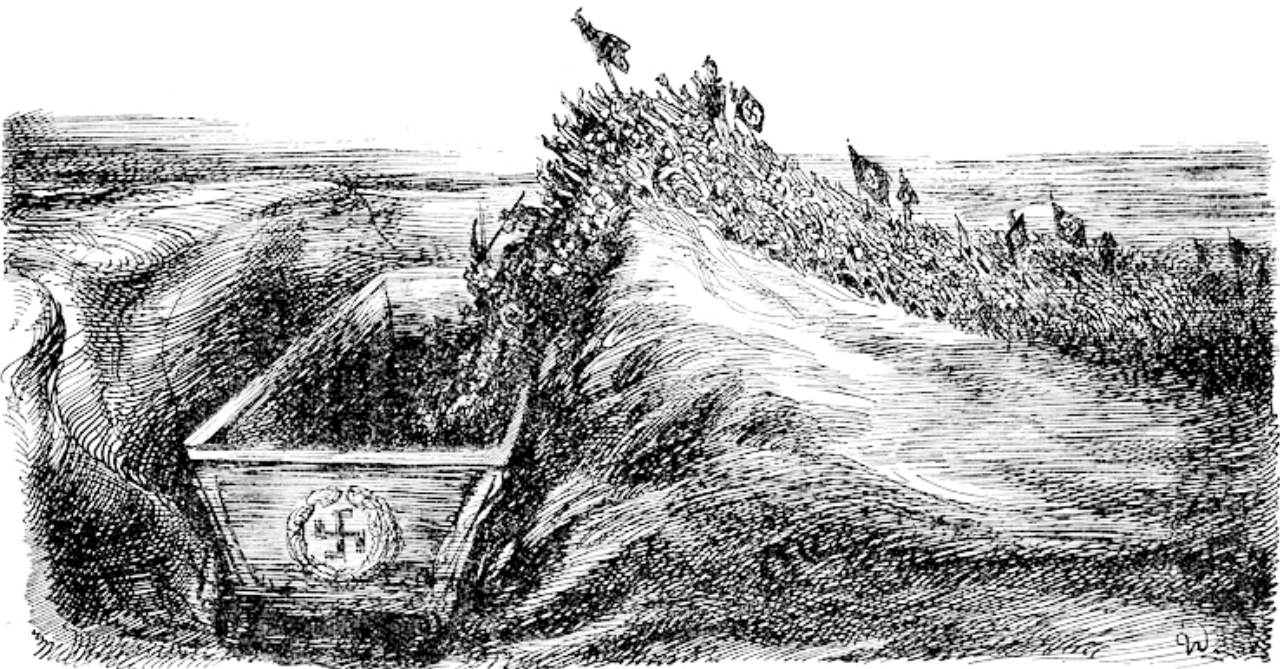
Avots F**Nacistu partijas biedru izteikumi par nacistu mītiņiem un Hitlera runām tajos**

- Nakts. Kolosālu stadionu tik tikko kā apgaismo daži prožektoru, kuri ļauj nojaust ciešu, nekustīgu SA bataljonu rindu klātbūtni. Starp rindām izbrīvēta telpa, kaut kas līdzīgs prospektam, kas ved no ieejas stadionā uz tribīnēm. Tajā brīdī, kad viņš (Hitlers) iet cauri, visi uzlec kājās, iedegas tūkstošiem prožektoru, kas vērsti vertikāli debesīs. Tie degs, kamēr te viss notiks.
- Katru reizi, dzirdot šo (Hitlera) balsi, man gribas pateikt sev: dari vairāk, seko šai balsij, šim aicinājumam, kurš neapšaubāmi ir izvēlēties arī tevi un pat tieši tevi.
- Kad es pirmo reizi dzirdēju šo cilvēku (Hitleru), man atausa gaisma. Viņš izteica visu, ko es gribēju, bet nemācēju pateikt.
- Mazpatīkamas balss maģija, savdabīga lēta manierība, pavadinoša vienkāršība, skaidrojot sarežģītas problēmas – tas viss mani apstulbināja un valdzināja.

Avots G**Vācu strādnieces Ērikas Rišas (1898–1976) atmiņas, fiksētas 1972. gadā**

Mēs, vienkāršie un smago dzīves apstākļu mocīto vāciešu tūkstoši, toreiz (1937. gadā) stāvējām pilsētas rātslaukumā, lai klausītos Vācijas patriotu – mūsu jauno valsts vīru (nacistu) un paša fīrera Ādofa Hitlera uzrunu. Par drošību gādāja policija, kas kontrolēja ļaužu plūsmu rātslaukumā, tribīņu tuvumā kā tērauda mūris vācu staltie dēli – SS vienību karavīri. Viņu nesatricināmās un monolītās rindas mūsos iedvesa drošības sajūtu un gaišas nākotnes cerību. Pirmie runāja partijas vadītāji un ministri. Runas bija skaidras un saprotamas visiem – mēs, vācieši, nekad vairs nepieļausim, ka mums dara pāri, mēs neļausim vairs sevi pazemot. Bet tiem, kas to darījuši, pirmkārt, britu un amerikāņu pakalpiņiem, pasaules kara izraisītājiem – parazitējošajiem ebrejiem – būs jāsaņem pelnītais sods. Kā pēdējais uzstājās Hitlers. Toreiz tā likās neaprakstāma laime viņu ne tikai dzirdēt pa radio vai skatīt avīzēs, bet tagad arī redzēt savām acīm. Es stāvēju tikai kādus 60 metrus no viņa – no paša Vācijas fīrera! Pirms viņa runas apkārt kapa klusums, taču cilvēku masa šķiet elektrizēta tās gaidās. Un tad viņš parādās! Fīrers sāk klusi un lēni, viņš runā tik saprotami. Runas kulminācijas laikā Hitlers runā skaļi, viņš gandrīz vai kliedz, man pa muguru skrien tīkamas skudriņas. Viņš saka to, ko mēs visi esam jutuši pēdējos gadus, viņš pasaka to, ko mēs visi esam domājuši. Mēs jūtamies kā viens veselums, mēs – vienkāršā vācu tauta, staltie SS vīri un mūsu fīrers. Mītiņa beigās nepārspējamās ovācijas, sajūsma, daudzas sievietes aizkustinājumā raud. Veco rātslaukumu tricina tūkstošbalsīgs nebeidzams „Hail! Hail! Hail!”.

Vai tad mēs varējām nojaust, kas ar mums visiem notiks pēc vairākiem gadiem.

Avots H**Vācu mākslinieka (1893–1980) grafika „Nolemtība”**

Grafika zīmēta un publicēta Vācijā 1932. gadā.

Avots I**Tauta sveic Hitleru un nacistus, 1938. gads****Avots J****Vācu karavīru kapi (Nīderlande)**

Šeit savu pēdējo atdusas vietu atrada 87 Pirmā pasaules kara un gandrīz 32 000 Otrā pasaules kara kritušo.

3. uzdevums (8 punkti)

3.1.

- _____
- _____
- _____

3.2.

3.3.

- _____
- _____
- _____
- _____

4. uzdevums (7 punkti)

4.1.

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

4.2.

Skaidrojums _____

Avots _____

5. uzdevums (8 punkti)

5.1.

Brīdinājums _____

Simbols	Nozīmes skaidrojums

5.2.

6. uzdevums (4 punkti)

Apgalvojums. Nacisti izmantoja savā labā vācu sabiedrībā valdošo noskaņojumu.

- _____
- _____

Apgalvojums. Totalitārs režīms nepiedāvā indivīdam izvēles iespējas.

- _____
- _____

3. DAĻA

Izvēlētā temata numuru ieraksti atbilžu lapā norādītajā vietā pie katra uzdevuma!

1. Analizē Eiropas ģeopolitiskās izmaiņas pēc Berlīnes mūra krišanas!
2. Analizē parlamentārās demokrātijas attīstību Latvijas Republikā pēc valsts proklamēšanas!
3. Analizē 1905. gada revolūcijas nozīmi Latvijā!
4. Analizē reformācijas nozīmi Eiropas valstu attīstībā!

VISC

Vaiņu ielā 2, Rīgā, LV-1050

Eksāmens Latvijas un pasaules vēsturē 12. klasei

3. daļa

2022

3. DAĻA

Izvēlētā temata numuru ieraksti atbilžu lapā norādītajā vietā pie katra uzdevuma!

1. Analizē Eiropas ģeopolitiskās izmaiņas pēc Berlīnes mūra krišanas!
2. Analizē parlamentārās demokrātijas attīstību Latvijas Republikā pēc valsts proklamēšanas!
3. Analizē 1905. gada revolūcijas nozīmi Latvijā!
4. Analizē reformācijas nozīmi Eiropas valstu attīstībā!

3. uzdevums. Uzraksti argumentētu pārspriedumu par izvēlēto tematu (apmēram 200 vārdu)! Izvirzi un pamato savu viedokli, strukturē saturu, izmanto atbilstošus vēstures faktus un jēdzienus, uzraksti secinājumus! (12 punkti)

Temata Nr. _____